

Ma sekerê ke jûbîn ra bibê?

Rastîya xo ke mevînê, kes xo nîveneno. Raştîya ma, no yo. Makê çika gureyenê, ma ke çika, xo kenimê top duştê dîji ma benê. Waxt waxtê kom bîyîşi yo. Waxt gureyeno. CHP şarî xapî-nena. Bê kurdan dest çino ke bibo derman... RÛPEL 3

WELAT VERROJ

Ziwan nasname yo, ziwan rûmet o... Pêveka Azadiya Welatî ya, belaş a. 2-7-2012 Hewtane HÛMARE: 8 E-mail: welatverroj@gmail.com

KURDÎ DER a Erxenîyî belgey day

RÛPEL / 7

Bi kurdî rojnamegerî zehmet o

RÛPEL / 2

Tirkîya bîyo operasyona canimî

RÛPEL / 4

Mîtînga Azadiya Ocalan û kurdan

Kurdîy semedê ke Azadiya Ocalanî û mafê xo yê azad bigê ra, wazenê veng bişêro dinyayî ra, 14 tîrmengî de Amedî de mînfînga 'Azadiya Ocalanî' virazenê. Qabê ney zî veng danê heme kurdanke wa bêrê

WA CENAZE MEYRÊ

Semedê ke aşî bêro lazimo ke cenazeyî meyrê. Qabê ney zî lazimo ke gamêy erênî AKP hetî ra bêrêy eştiş. Çimkî hertim cenazey gerîla û leşkeran yenî, hîn bes o, wa kes cuyayîşê xo vînî nekerê. Çiçi beno bi maya beno û hesiran rijeney. Wa bira birayê xo nekîşê. Hetanî çi-wextî no perodayîş dewam keno? Yanî hîn bes nîyo? Wa maya ciwaneke zî nêbermê ke weşey û azadî bero...

KURDÎY MAFÊ XO WAZENÊ

Mîtîngî de hetê azadiyî maf û heqê kurdan yê xozayî û dinyayî do bêrê waştîş. Semedê ke kurdî biresê armanca xo lazimo ke heme kurdîy bi hîstiyarey xo ta bidêy û çarçoveya demokratîkbîyîşî de waştîşêy xo bîyarê ziwan. Bi ney hawayî do kurdî yew hetî ra azadiya o û yew hetî ra zî do Serekê PKKeyî Abdullah Ocalanî bi-wazê. Aydogan veng da ke heme kurdîy beşdar bibêy...

14 TÎRMENGÎ DE AMEDÎ DE BÊ

Mîtînga Azadiya Ocalanî 14 Tîrmengî de Meydana Îstasyona Amedî de yeno viraştîş. Qabê azadiya Serekê PKKeyî Abdullah Ocalanî û mafê kurdan yê bîni Wekîla Amedî Nursel Aydogan veng da heme kurdan ke wa bêrê Amedî azadiya Ocalanî û ya kurdan biwazê. Semedê mîtîngî xebatîy dest pê kerdêy û BDP kombîyayîşê xo taxan de kena... RÛPEL 5

Mamostê Kurdîstanî yê herî gird Ehmedê Xanî yo

Mamosteyê Kurdîstanî yê herî pîl Ehmedê Xanî yo. Ey dema xo de pêşengya kurdan kerdo û hewna zî kurdî rayîra ey şopnenê û şopan vînenê. Lazimo ke her kurd ze Xanî bibo. Xanî gedeyê kurdan zaf hes kerdê. Malbata ey zengîn bi ema

ey xo qabê şarê xo bi ziwaneke nerm nuştayên xo mafê kurdan waştê û ewro zî bi eynî hawayî yo... Semedê ke Xanî bêro wendiş û nasîhatêy ey ra feyde bêro girotiş. Qabê ey lazimo ke ziwani sero zaf xebatîy bêrêkerdiş. Xanî asimilasy-

ona dewletan ra xebatîy kerdêy. Ewro Xanî Mamosteyê Kurdîstanî yo. Ey demî problemîy vînyayo û sero vinderto û şîyo kamcin dewî se ûca de her gedeyan bi kurdî hînkerto û xebata kurdewarey kerdo... RÛPEL 6

ÖZGÜR BASIN ŞEHİTLERİ

Anıları Önünde Saygıyla Eğiliyoruz

Rojnamegerereya kirdkî

Çihêf ke rojnamegerê jehat û kêrhafî hete dewletî ra berteraf biyê û benê. Dewlet çemdêk cor de, senî ke nê roşnîvan tirpan kena, şare kurd hîna xo pêreseno, qirma xoser zergûn beno

MUSTEFA ŞAHİN

Şima zane ke xweza de her çî bi hikayê xo estê. Roj çîna ke welat de serebûte şarê ma de çiyê newe çîn bo. La ewro welat de biyanêyê eyînî û nêyînî têzere de dewan kenê.

Gêra nê biyanêye welatê arê bidîye, şirove bibî û berê nuştîş. Nê enformasyonê ke pesêr biyê, gêra serarast bibe û bêre weşanayenê. Tede armanc no yo. Rojnameger wazenê peyvîrî roşnîbiyayîşî şarî xo ca biyarê û rapêroyê bide zanayenê.

Rojnamegerî zaf zehmet a. Helê yê ma kurdan xorî û dûr a. Ma ra zedê se kes hetê dewleta xorî ameyê kiştîş. Zedê se kesî rojnamegerî ma sîyasî hepsî yê û bi henzar seran ceza têweriyê mende.

Benate înan de o ke akademî wende estê. Çihêf ke rojnamegerê jehat û kêrhafî hete dewletî ra berteraf biyê û benê. Dewlet çemdêk cor de, senî ke nê roşnîvan tirpan kena, şare kurd hîna xo pêreseno, qirma xoser zergûn beno.

Maalesef yew rojnameger otewr asan, hedre nêbeno. Rojnamegerî de rojnameger gera perwerdekar bo, akademîya nê karî biwano, zanayê bo. Gera dengeya teorî û piratîkî rojnamegerî bizano û bişiko karê xo profesyonelî biko.

Bi nê şertan de, derfet çîno, akademîya rojnamegerîyê mexsûsî kurdan çîna. O ke kara profesyonelî bike tayn ê. Reyna zî ma vînenê talî debena.

Yena no mana, eseno ke bila sebeb çiyê xover nêbîyenê. Ma vînenê, caye de talî virazîyo bi taybet dînamîka cemata kurd leza-lez xo hedre kenê. Talî dekenê.

Rojname "Verroj" newe yo. Rojname "Verroj" bi zaravaya kir-

manckî, weşanayenê diyîn o. Rojnameyo safî kirdkî bi, o yewîn 15 rojan rayê Rojname Newepel o. A bi hewtane zî Verroj o. Rojnamê ma 'Verroj' zî safî bi kirdkî vejîyeno. Hefte de her roja dişemî de pêvekî rojname Azadiya Welatî, reyde pêreseno ma.

Pê 'Verroj'î zîwanê ma ya beno. Seba ke şirika lewo binên ya serênê tan dane, mabenê dindanê mircanan de çekûyê, benê cûmleyê û deste nuştanê de benê metne kirdkî ya nuşteki, rihî ma dekenê.

Reyna şima zane ke, o ke verê kirdkî nuştô Mela Ehmede Xasê yo. Na çend serrêya kurdên kirmancan newe dest pê kerdê, pê diyalekte xo çîyan nusenê. Hikayeya "Verroj" wîni dest pê kerd. Êdî saya Azadiya Welat, Verroj pêresenê des henzarê kurdan.

Dades serreya taye kurdên ke diyaspora de ca biyê serre de çend rey benate xo de yenê tehêt.

Bi name Grûba Xebatê ya Vate dest pê xebata nuştekiyên zarawaya kirdkî kerdê. Armancê înan aktûelkerdişî zîwanê bi û resayê armance xo zî. Aseno nê êdî xetimîyê. Çimkî merdim her roj elfabe nê museno. La reyna zî vajî nê xebatkaran zarawaya kirdkî ra xizmeto erjayê kerd. Welat de çiyê fekî arê diye.

Çekûyê standart û termê teknîkî virazîyê. Seba rastnuştîşî gramerî nusîyê. Na xebata pîroz çihêf ke, benate çend entelane de mend. Hetê bîn ra şarê kurd roj bi roj politîze biyenê. Partî û sazîyê kurd zedê biyenê. Wa vatişî mi derg nêbo roj amî, êdî xebata nê grûbê qîm nêkerd. Talî xo ramojna.

Rojnamê Azadiya Welat penîye nê çiyatî û kemasî ard. Hürdhemîne lehçeyê kurdî xo rê wayere vejîya. Verê nuştekiyê pêro tîmîyan amenê weşanayenê. Bade ripelêke rojname seba kirmanckî abirna.

Narey Amed de çend kesî entelê kird, ameyê tehêt. Rojname Newepel vet. Hina aşm ra di rey, no rojname, gore henzarêk vejenê, hina zî rojname yenê weşanayenê.

Feqet na zî talî û talebî milyonan denekerd. Taleb zede bi. Rojname de talebe milyonan çîn bi. Nê gunîşerî de hikayê û pêkenokê êdî pîze denekerdênê.

Çimkî êdî kurd zîwanê xo wayer vejîyenê, çîyanê niştekiyan wazenê. Şima zane ke nê falîyet pêro sîyasîyê. Çareserkerdişî înan zî sîyasîyo. Wazenê ke rola gird reyna heza sîyasî qird ca biyarê. Otewr zî beno.

Ewro rojnameya 'VERROJ' êdî na talî dekeno. Ewro caye de kurd nişteci biye, "Verroj" hefte de rêke pêreseno wayeranê xo. Sûk ra hetanê kopar û koyanê welat, memanê şarê xo yê.

Wîni eseno ke bi trajê xo yê des henzar zaravaya kirdkî rê xizmetê xo de gam bi gam ravere benê. O ke "Verroj" wanenê, lehçeyê xo kirdkî şinasnanê.

Kes hetanê nika derheqe "Verroj" î de rastî rexneyêk nêamo. Kam ke Rojname "Verroj" o rindêk wanenê, çend destberê kenê hendêk dewlemendiya kurdîya xo tedê vînenê. Na zarawaya xo de kurdîya xo ya qedîm vînenê hendêk zî pê şa û ewle benê.

Ma xo vîra mekerê. Hemê xebatêya ke zîwanê rê bena pîroz û erjayeya. O ke kirdkî qisekenê him pê "VERROJ" î zîwanê xo raver benê him zî, benate kurdan de tekilîya baş ronîyena. Cemat de zîwan ragîhandî pêk ano. Aye ra, gera her kes destêk bide rojnamegerîya kurd.

Ewro Verroj sey tîja meşte, hefte ra rayeke welate ma sero yakena. Ma rê yew şansa. Qîrîna venge şarê kurd, pêresnena metropolan û diyaspora.

Têde derd û dejî welat, pê risteyê nuştanê tîdima benê rez resene şarê kurd.

Hewîya ma a ya, na xebat do bibe hubra hewarîya azadiyê welat. Ewro omîde şarê kurd rijîyenê kaxizo sipî ser. Nê benê hikaye, şîr û meqe.

Nuştokê Verroj, pê nê çekûyanê reng û vengê kurdî, werde tewr û turê hezar serran newe ra pêresnenê keyebere kurdan û sifreyê kurdan ser ronîşenê. Xeyrîn û temenî derg bo.

Sadax

Xoser Welat

xoserwelat@gmail.com

Çareya bawerî pey bêro çica yo?

Çi civat î, çî takekes î û çî zî miyannewey î, di heme persgirayan de perrî est ê, û persgira di miyanê êy perran de ya. Di çareserkerdişê persgirayan de zî, ray û raybazîyê kifşê.

Raya yewîne, hêze û awleyîya kesîy bixoyê ke, di derbarê persgiraya xo de wayirhelweste biyîş o.

Seba çareserkerdişî, bi heme vîr û bawerîya xo hewldayîş û xebatekerdiş o. Çareserîya ke bi hêz, bawerî û hewldayîşanê wayir persgiraya bo, encam zî bi awayêko xozayî, sêrase nêbo zî bi goreyê waştekanê wayirî yo.

Raya diyine, omûdê çareserkerdişê persgira, kesîy bînan ra yo.

Encamê na çareserîye zî do bi awayêko xozayî, bi goreyê waştekanê menfeetanê êy kes yan zî dormeyan bo.

Ewta de xetereya pîle, bi keso ke, bixoyê perrêkê persgiraya yo ra omûdkerdiş o.

A game tu wateyêkê vîr, bawerî xebate û bedelêyê ke, di o oxir de ameyê dayîşî nêmaneno.

Bi raştî, na helweste, di serre de, bi vatişêko en şenik, bêreziya hember êy bedelan a.

Sulh, werêameyîş û raybazîyê aşîyaney, raybazîyê hewna înanî yê û gere di her şert û mercî ameyê dayîşî yê?

Ferasetê awanbîyîşê na komare yeno zanayîş û bi seyan, bi hezaran dorîy ameyo nuştîş û zîwanardiş.

Reyna, ameyîşê ney ferasetî yê na aste û qebûlkerdişê yew-di raştîyan, gelo bi dayîşê çendêke bedelan o?

Gelo ferasetê destpêka komare çendêke vuryayo?

Nê operasyonêy qirkerdişê sîyasî, eskri û politikayêy aweqnayîşîyê henek ê?

Gelo di no welat û di bin rayirberîya keso ke, biyo omûd û hîvî de raybaza "tamîlijan" nîyamî nîqaşkerdiş?

Eke siba zî fersendêko hinayin bi dest bikewo, do biyero bikarardiş yan nê? Di no derbar de, pîrezeyê dîrokî çî mojneno ma.

Pîrezeyî de xapeynayîş û şikitişê hevîyan ra aver çiyê nêayseno.

Omûd baş o, hîvî baş a. Labelê eke vîr, bawerî û hêza to ra bo. Ango ti miyanê ci de manenê.

Omûd û hîvîya bê hêza xo korpoşmanîya. Omûdo ke bi hêza to yo yeno vîraştene weş tepêşî biyîşê ey hêsan o ema eger bi heza to nîyo to nêwalan ra lerî serbejerey keno.

Hîvîya bi neyarî ra, hîvîya bêyewm a, şewa bêroj a û di tarîxê şarê ma de zî wayir ravêreyîyêka bi hezaran serran a û hewna zî wazenê bikerê.

Ne ma torê bermenê, ne zî ti ma rê!

MELEK KOYÊ BUYÊR*

"Her vaş kokê xo sero beno ra."
vatênê ma ya min.

Rastîya xo ke mevînê, kes xo nîve-
neno. Raştîya ma, no yo. Makê çika
gureyênê, ma ke çika, xo kenimê top
duştê dijî ma benê. Waxt waxtê kom
bîyîşî yo. Waxt gureyeno. Serrê 2002
de waxteke partîya ma DEHAP bi û
ame girotene de, weçînayîşî de, ma
pero pîya şiyimê gureya dewe û dor-
meyî de çê / keye bi çê geşayême.

Rojek pero pîya şime Harîga cêr.
Sare dewe Harîge heme dorme ma de bî
top. Qisey kenimê. Rêy wazeme. Jû qeh-
wexane esto û ma ûca de me. Ma qese
xo qedena jû mêrdêk qise gurewt vake:
"Bira hala qeyitê mi bikerê." Ma ke ûca
de vindertî, vengê xo birna û ma gostarîn
kerd. Vake: "Bira qeyitê ney berê." Destê
xo kerd derg û jû merdeke 50 serr musna
ma û vat: "No vano ke no. Ez raya xo
dane CHPeyî. Bira bido?"

Ray namûs o

Qese nika lewan sero ame namûsî
ser. Va û huya. Ma qayitê verê xo kerd û
vat: "Birayê xo vat xora vajîne. Darê heq
vere sima de ro. Birayên vaye seva rayî
çoverê / kêberê ma siknay. Ma sare dewî
de kerd top û berd leve çemî. Bira nî-
verda ke kinc kole xo paykeme.
Seve leteyo zimistonî de
kinc ma sero

Nika Kurdîstan orte adirî de ra. Dêrsim zîrçeno nika ke vaje ke,
newera kirmanc bivirazê. Nasname kirmanc vindî bikere. Jû kesêkê
xo nasnêkero, o hometa xo zî û kesê zî nasnêkeno. Ne ma Dêrsim û
Kurdîstanî ra veremê, ne zî, Kurdîstan û Dêrsim hora vereno

çinê bi. Site ke ma, maya xo ra lito, pir-
nikê ma ra ardê. Jû komutanê ser esto
vano "yeşil" tove vo ma nasnêke me.
Dowe de ma dova yeno ma vîr. Destan
de meqes esto. Lajê kutikî, hem dano ma
ro, hem ma ser kaykeno. Burîne ma bir-
neno mîyê şerê ma û simbelê ma bir-
neno. Ma erzeno orte telîyan û telî
gineno goştê ma ro. Her cayê ma dejenno.
Danê ma ro. Erzenê orte cemî û ma wer-
zenime xo ser. Meqes kerdê fekê ma.
Gureyênê ma rê, him haqaretê girs
kene. Ma înan ra nehuyay. Lema qayitê
jûyîn bîy. Beme ho tepist. Nêkeme jûyê
ma de bîr û leteyêke esto û leteyêke çîno.
Jûyê ma de, simbelê lete esto, jûyê ma
de lete çîno. Jû yê ma de porê ma lete
esto, yew hete de zî lete çîno. Cût ke qa-
yitê jûyîn beme huyme. Wake bihuyê xo
ra. Dayax day maro û ma erştî orte telî.
Ney sedemî ra, ma rindeke deyaxê xo
werd. Û çûtir hewa bîy, rişt orte dewî û
ma şime çe xo. Nika pere gurewto cire
traktor gureto. Vano raya xo dani CHP.
Bira nu çi hal o."

Têkoşîna berxodanî esto

Cayê jû de, teslîme dewlete bî-

yene esta. Cayê bîn de, xo verdayîş esto.

Cayê jû de rindikîye cayê binde
qevçîliye xainene esto. cayê jû de vilê
catiş bindestî cayê bîn de zî, îsyân po-
rodaiş esto.

Cayê jû de, vejîyane jîyanê cayê
bîn de, merdiş esto.

Tarîxe de her çî cayê xo geno. Dêr-
sim û şare kimrancan hata nika esto xo
ver. Danê pore zihne pak ruyê pak vîj-
danê tarîxê xo de cayê xo gena.

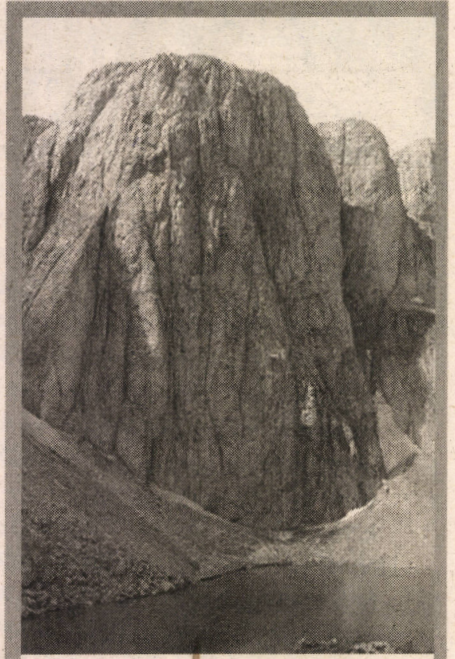
Eke pêrodaiş xover estene têkoşîn ki
çîno bo, xayîney teslîmîyet beno.

Dewlete xayîntey kena

Rastîyêke jû însa verê çîman xo de,
mevaneno o tim o kar o. Dewleta ino xa-
yîntey cambenen ra keno rayê û inode
qaykeno. Gos bidî kowmê xo. Goş bidê
raştayî. Çimê xo akere. Sima ke çimê xo
ra mekero raşt, çîmanê ma vejenê.

Ma ke xovermedê ma mirenê. Ya ma
na çolî kenê wesar ya, ya ke ma meş-
keme nikara virazeme. Gureyê ma pero-
daiş nîyo. Gureyê ma cayê xo wayirtey
biveme. New pêrodaiş beno ra. Perdê
xosero wedarê. Ne ma Dêrsim û Kur-
dîstanî ra veremê, ne zî, Kurdîstan û
Dêrsim hora vereno.

*Zîdana Bakirkoy ya Cenîyan.

CHP milletî xapînena

Vake ma hem huyeme hem tenîna qe-
seykerd û ustume ra. A sere ma rê
rind guretê ma lema baraj esteve ma
kes nêşî parlamento. Na mesela
marê qeseykerd. Fekê merdekî veşa.
Nika sere kirmanc sero şerê giran
esto. Jû cayî de CHP yeno ko millet
bixapîno, AKP bi xelesino cayê bîn
de, dewleta tirk esta û hikumeta Er-
dogan lewê pere levê hemkar û a
herçiyê dewlet kurd sere biramo.
Kirmanc her tim binê zordarîya
dewlete de rê. Her wex barê xo
girewt we. Jû kirmancên Dêrsim
teyna nêgirewt barê xo, her ca
gurewt. Her ca gurewt la, kirmance
ma di qat gurewt.
Serra 1938 ra heta nika qirkerdiş û
înkarkerdene û îmha, dewletî de
dewam kena. Dewleta tirk nêwazeno
kirmacê newe bivirazyo.
Nika Kurdîstan orte adirî de ra. Dêr-
sim zîrçeno nika ke vanê ke, new-
era kirmancan bivirazê! Nasname
kirmanc vindî bikere.
Jû kesêkê xo nasnêkero, o hometa
xo zî û kesê zî nasnêkeno.
Nika destê dewlete sarê Dêrsim
qirkerdiş şiyasî, kultirî û nijatper-
estî ramîyena. Heta jû ra tiryakî ra
esrar, vanê ho dardekenê kişenê,
tede cenwgaver kaykenê cayê jû
de, cencema çimê xo kowê de,
hetê koyî û ser sino.

AZADIYA WELAT
Zozan Basın - Yayın Adına
İmtiyaz Sahibi
Menderes ÖNER
Yazı İşleri Müdürü
İbrahim GÜVENÇ
Yönetim Yeri:
Diclekent Bulvarı
Termil Apt. Kat:3 No:9
Kayapınar / DİYARBAKIR
İdare Tel: 0 (412) 251 38 88
Yayın (Weşan)
TEL: 0 (412) 237 48 90-91
Fax: 0 (412) 237 48 89
Baskı (ÇAP):

Stenbot: Gün Matbaacılık, Reklam,
Film, Basım, Yayın, Tan. San. Tic.
Ltd. Şti.
Telsizler Mevkii Beşyol Mah.
Akasya Sok. No: 23/A
Küçükçekmece / İSTANBUL
Tel: 0 (212) 580 63 81
Edene: Arslan Güneçdoğu
Gazetecilik, Matbaacılık, Kağıtçılık
Yeni Doğan Mah. 2108 Sok. No:13/A
Yüreğir / ADANA
Tel: (0322) 346 03 71-72
Genel Dağıtım:
Turkuvaz
Dağıtım Pazarlama

Tirkîya bîya ze navika canimî

Tirkîya de her roj operasyonê pêk anê. Tirkîya bîya canima operasyonan. Hinî bîyo ke dema operasyon yeno goşên merdiman Tirkîya yeno vîrî.

Herî peynî de hêzê Tirkîyayî rayan bin banê 'KCK' de operasyona dijî KESKî darfina û 71 kesî girofî binçiman. Goreya daneyên KESKî: "Hêzên Tirkîyayî bin nameyê 'KCK' de, Enqere, Amed, Edene, Sakarya, Colemêrg, İzmir, Meletî, Mêrdîn, Sêrt, Riha, Wan, Stenbol, Qers, Eşkişehîr, Mêrsîn û Kocaelî de operasyonî darfinay û bi emal 71 kesî girofî binçiman. Hêzan eşî bonê merkezi û zaf malnîşanan sero.

Tirkîya de mafê xo geyrayîşî de merdiman ray rayan beno encamê skandalan. Dozger kesê ke binçimdebîyî ont darznayîşî û persa 'şima çira sendikayox êy' kerd. Raşteyî de zî persên ke aw û vayî ra psîkolojîya kesên ameyê darznayîşî û kesê tebera paştî dayê înan xirabe keno.

Çira MEMÛR SEN nê KESK?

Tirkîya de hikumeta AKPeyî polîtîkaya ke ze ey meyro fikirayîşî wazeno ke berteraf bikero. Çend mangan verî samedê karkeran hemeyê sendikayî bîbîy jû û pey ra samedê ke MEMÛR SEN xo otn hetê AKPeyî ra KESKî zî xo ont hetê kedkaran û muhalefeteke xurt dijî Erdoganî û AKPeyî kerdbi. No samedra yo ke AKP ewro bi destûr dayo û 71 kesî amey binçimkerdişî û nînan ra zî 22 kesî amey girofîşî û eşrawitî zîndanî.

Em MEMÛR SEN ra ti kes nîyameyo girofîşî. Dano eysayîş, eger ti gura AKPeyî bikerê do 'çîyeke bi înan meyro'! Armanca karkerên KESKîyî encama xelisnayîşê Tirkîya ra xebat kenê.

KCK: AKP polîtîka înkari ra nîno war

Serekeya Konseya Rêvebereya KCKeyî bal ont daxûyaneya Serekvezîrê Tirkîyayî Erdoxanî ser ya ze 'rayîra yekane çekveradayîş o' û vat: "Vatişê Erdoganî bi ney hawayî, yeno vateya do zêd gunî bêro rijnayîşî."

KCKeyî bal ont çalakîya ke Şitazin û Oremarî ser û ard ziwan ke:

"Çalakîya ke ame darfinayîş mafê xopawitişî yê bi qanûnan dinyayî yo. 19 pûşperî de Sitazin û Oremarî de çalakî dest pê kerdo û hewna zî dewam o."

Hetê bîni ra hişyarey da ke wa heme kes weş bizano: "Çalakîya ke ma darfina rêzî ra yo. Çalakîy dewam

kenê. Ma ombazêy ma yê ke çalakîyî de canfedayî şer kerdê û cuyê xo dayê ra soz danê ke ma dê vîradîşê înan bikerê û Azadiya Rêbertî û Kurdîstanî bidê cuyayîş. Ma seweşeyî qabê malbatê înan wezenê. Ey qehremanîyî rûmeta gelê xo yê. Ma hemeyê Kurdîstanî ra seweşey wazenê."

Tirkîya îşkenceyî ra dest vera nêdana

Sereka Pêroyinê Weqfa Heqê Merdiman yê Tirkîyayî Şebnem Korur Fincancı, 2012 de 5 manganê sifteyî ed hêzê dewletî dema mudahele kerdê de, 1 polês bi temami 3 kesan cuyê xo vinî kerdêy û 181 kesîy zî birîndar bîyê. Serekê ÎHDeya Edeneyî Şahîn Kiliçî zî ard ziwan ke, Tirkîya de îşkence û mameleya xirab her ke zêd bîyo û beno.

✓ Fincancı bi mînanan îşkence rafina çiman ver: "2011 de 519 kesan sere dayo înan ke îşkence vînayê. 224 kesîy zî eynî serrî de îşkence vînayê. 2012 de 5 mangan sere de 167 kesan îşkence vînayê ra sere dayê, 61 kesîy zereyê serra 2012 de îşkence vînayê.

✓ 2011 de 5 kesîy binçiman de cuyê xo vinî kerdêy. 2012 de heta 21 pûşperî yanê hezîranî binçimande merdiş 4 kesîy bîy.

✓ 2011 de kesîy ke qabê îşkenceyî sere dayê 616 kesîy bîy û nînan ra 601 kesan eynî serrî de hêzanê dewletî ra îşkence vînayê. 15 wendekar zî dibistanê xo de şiddet vînayê. 2012 heta 21 pûşperî 319 kesan îşkence û mameleya

xirab vînayê. Eynî demî de dibistanande 6 wendoxan zî şiddet vînayê.

✓ 2012 de 5 mangan sifteyî dema çalakîyan de mudaheleya polêsan de 1 polês û 2 sivilan canê xo dayê. 181 kesîy zî birîndar bîy. Hetê nînan 2 hezar û 353 kesîy zî girofî binçiman. 569 kesîy zî amey cezakedîş.

✓ Goreya daneyê ÎHDeyî zî, 2011 de 310 kesîy binçimande, 517 kesîy teberê cayê binçimkerdişî de îşkence vînayê. Temami 827 kesan îşkence vînayê û mameleya xirab ra rûbirû mendêy. Kesîy ke marûzê mameleya xirab ya polês, leşker û cerdevanan mendê zî 73 kesîy bîy.

14 Tîrmengî de mîtinga gird a Amedî esto

Goreya vatişên KCDeyî 14 Tîrmenga 2012 de samedê azadiya Ocalanî Amedî de mîtinge gird do darbifino. Rayîrberanê KCDeyî anê ziwan: "Ma xebatan dayê dest

pê kerdiş. Tenê Amed nê heme dildarê kurdewaran ma pawenê mîtinga Amedî. Qabê ney zî lazimo ke her kurd xo berpîrsiyar bîvîne û hinî xo ta bidê."

Mîtinga Azadiya Ocalanî 14 Tîrmengî de ya

14 Tîrmengî de şare kurd semede tecrîda Serekê PKK Abdullah Ocalanî mîtingeke gird Amedî de amade bana. Xebate ey çalakî heme cay de dest pê kerd. Heme cayên ke kurdî cuyenê dê bêrê Amedî

Bê Ocalan aştî nêbeno

"Eger aştî biwaştaynê se hetanî nika yew şênber (somut) çik kerdenê encax hema zî ne projeyî esta û ne zî xebatayî estê. Semede aştî ya Ocalanî, dîlalog bikerî ya zî wa berê aştî akerê. Çimkî nika ra pey kes ney tecrîdî qebûl nêkeno û nezî be Ocalan aştî wazeno. Semede aştîya Serekê PKK Abdullah Ocalanî 14 tîrmengî de çalakîya mîtingî amade bana. Şare kurd ey çalakî de semede aştî û semede azadiya Ocalanî veng bidê hikumetî ra xebatîy yenêkerdiş."

Maya Gerîla û maya leşker wa nêbermo

Ma wazenî nika ra pey çik verî aştî de nêvîndero. Çimkî aştî ma ra û welatî mara zaf muhîm a. Çimkî hertim cenazeyî gerilla û leşkeran yenî hîn bes wa kes cuyayîşe xo vîni nekere maya ey kesan ra zî zaf zor o. Her roj cenazeyî yenî welatî. Ma biray birayî xo kişenî. Hetanî çuwextî no perodayîş dewam keno? Yanî hîn bes o. Wa maya ciwaneke zî nêbermo."

Nesrîn ORAK - AMED

Semede serekê PKK Abdullah Ocalan azd bibo ra, çalakî amede bana. 14 tîrmengî de mîtingeke yeno viraştîş. Wekîla BDPeya Amedî Nursel Aydoğan derheqê mîtingî de ard vîr ke, semede ke şare Kurdî, Abdullah Ocalan zaf muhîm o, wina dewam kerd: "Çimkî Ocalan semede aştî zaf xebat kerd. Yanî bê Ocalan aştî û azadî nebena." Dima ra zî heme kesan dawetê mîtingî kerd. Hetê bînî ra zî waşt ke, nika ra pey newazenê cenazeyê gerillayan û leşkeran bêrêy û dewam kerd: "Hîn dê bes o. Perodayîş feyda nêkena û nêdana kesî zî. Tecrîda Ocalan zî ma qebûl nêkenî nika ra pey ey çalakî ya ma û şare kurd, vengdayîşê hikumetî do bibo."

Heme kesan yenî çalakî

Wekîla BDPa Amedî Nursel Aydoğan semede tecrîda Serekê PKK Abdullah Ocalanî sero qisey xo ard ziwan: "Tecrîda Serekê PKK Abdullah Ocalan polîtîkaya AKPeyî ra ya. Nezdîye yew serr dinya de mînaka ey tecrîd çîna. Senî tecrîd hema zî dewam kena."

Nezdîya yew serrek nê pawitox û nezî keyî serekî PKK Abdullah Ocalan ra cubînayîş kerd.

Semede ey tecrîda Ocalan zî heme kurdan tarîxî 14 tîrmengî de çalakî amade bana. ma baş zanenî ke heme kesan yenî ey çalakî.

Şar tecrîdî qebûl nêkeno

"Hikumeta AKPeyî wazena bi ney tecrîdî, dîyaloga Serekê PKKKeyî malbata ey ra û şare kurd ra bibirno. Semede ey zî tecrîd kenî, şare kurd zî tecrîda Ocalanî ser qebûl nekeno. Semede aştî û azadî ya kurdan û Serek PKKKeyî şar zaf tekoşîn da û dano.

Çimkî Serekê PKK Abdullah Ocalan zaf fedakar yew merdim o. Dinya de zî zaf ameyo nîqaşkerdiş. Ocalan zaf keseko baqil o. Be Serekê PKKKeyî zî ne aştî bena û ne zî azadî bena."

Eger aştî bîyose?

Wina dewam kerd: "Eger aştî û ya zî azadî bivirazyo zî, heme do xebata Ocalanî sero bibo. Tecrîda Ocalanî ma û şare kurd qebûl nêkenî. Ocalan dema vîyarte de, vato ke, 'eger hikumet aştî de samîmîyo, wa qala xebatî xo bikerî hetanî nika semede aştî yew çik nekerdo hikumatî. Çimkî qala projeyî xo nêkenî ya zî aştî nêwazenî' vato."

Mafê kurdan zî do bêro waştîş

"Ey çalakî de şarê kurd semede nasnameya xo û semede kulturê xo zî do veng bido hikumatî. Semede aştîya Ocalanî û mafê kurdan bêro dayene ra ma veng danê heme kesan ke, roja çalakîya mîtingî wa amade bibê. Gerekî semede aştî dîyalog bêro. Dîyalog çîna se aştî zaf bena zahmet. Serekê PKK Abdullah Ocalan semede aştîya cenîyan zî zaf tekoşîn kerd çimkî dinya de zaf feodal comerd estîy. Ocalan zaf pisrgirekan hal kerdo. Ma nika aştî ra zaf bîyê nezdî."

Amed û qezayan de xebatîy estêy

Çalakîya 14 tîrmengî de ma nika qezayên Amedî û zereyê Amedî de xebatan kenîy. Mehleyan de kombîyayîşan genê. Çimkî ma aştî de zaf israr kenê û ma wazenê partîyên bînan zî semede aştî xebatan bivirazî. Çimkî tecrîda Ocalanî ne ma qebûl kenî û ne zî şare kurd qebûl keno. Dema çalakî de ma wazenî heme kesan wa amade bibe. Çimkî bê Ocalan no pisrgirekan hal nêbena nêbena nêbena."

Wa operasyonî bivînderê

Dem a nezdî de PKK zî çalakî ya xo kerdî zed û AKP zî operasyon kerdî zed. Yanî hertim cenaze yenî welatê ma û ma zî semede ey zî xebata kerdî zede. Yanî ne operasyon û ne zî merdişê leşkeran feyda dano kesan. Semede ey zî, ma ey çalakî amede kenî. Çimkî serekê PKK Abdullah Ocalan aştî de rola yî zaf muhîm a. Dem dema aştî yai Ez zaf baş zona ke, aştî bîya nezdî, ema xebatî zî zaf muhîm êy."

'Kesêy ke heq wazeni wa bêrê'

Tecrîda Ocalanî feyda nêdana. Wa heme kes bizano. Ez zaf baş zana kî roja çalakî heme kurdan semede azadî û semede aştî yenî. Çimkî şarê kurd aştî ra hes keno û aştî wazeno. Semede ey zî, ma veng danê heme kesêy ke vanê ma heq wazenê û demokar êy. Ney semedî ra zî, ma hem eheme kesan wanenê çalakîya mîtingî. Ey çalakî tena qala azadî nêkena qala ziwani xo û kuture xo zî kena. Çimkî heme dinya zî, ser ey roja çalakî vindena. Lazimo k eheme kurdîy bêr ey çalakî. Çimkî çalakî semede aştîya Ocalanî zaf muhîm a."

Nê cenazeyî Gerîla ne zî ey leşkeran

Aydoğan dewam kerd, ez û şare kurd nîkara pey ma nêwazenî nê cenazeyî gerîla bîyo û ne zî cenazeyî leşkeran bîyo welatî ma. Heme kesan zanî ke aştî nezdîya wa nîkara pey kes cuyayîşe xo vîni nekero. gerekî hikumet zî somut yew ling biberzo. Semede ey merdiş nîkara pey nê maya gerîla û ne zî maya leşkeran wa nê bermî. Semede ey zî azadiya serek PKK Abdullah Ocalan şert a. Heme kesan semede aştî û azadî za muhîma.

Ehmedê Xanî mamosteyê Kurdîstanî yo

MAMOSTE SIMÊMAN

Xanî, verê keyeyê xo de, pîyê xo ra dersê huqûqê girewto. Yew het ra dibistan, yewna het ra perwerdeyîya dîwanê dîynî. Dibistan de îlim û dîwan de perwerdeyîya heyatê de verra şono sewîyeya ey berz bena. Dersanê feqîyey (feqîtiye) de, erebkî bonder beno. O (ay) dem de, kamo ke îmkanê ey bibîynî, tehsîlê xo yê berzê, dibistananê feqîyey de wendnî. No xusus de îmkanê dekewtî destê Xanî zî.

Pirtûkêy filozofan zî wendo

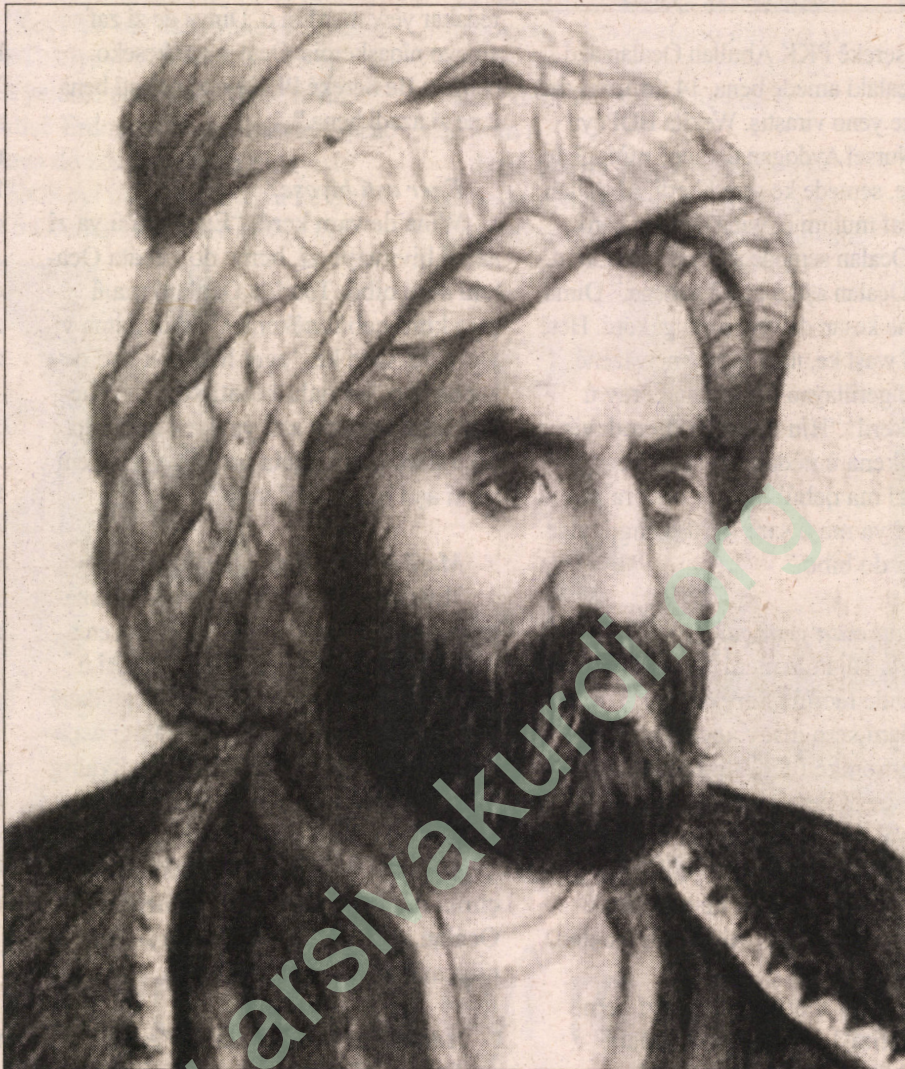
Bazîd de, medreseya Bêgirî (Mûradîye) qedînenno. Dima heme camîyanê Bazîdî û yê dewanê der û dorê ra geyreno. Dima Medresanê Xelat û Bidlîsê de perwerdeyî veyneno. Botan û Mezrabotan de, perwerdeyîya xo dewam kenno. Bexdad, Şam, Heleb û Îran de, epey serrî wendekareya xo dewam kenno. Yew nuştêyê xo de, behsê tewafkerdişê xo yê Kabeyê Şerîfî û behsê seyahetê xo yê Misîrê kenno. Bi taybetî medresanê Surîye de, felsefeya Yunanê Antîkî, medresanê Mezrabotan û yê Îranî de, felsefeya îslamê, astronomî, teknîkê şîir û hunerî bonder beno. Yewna het ra derheqê Feqîyê Teyran, Ehmedî Cizîrî, Hîpokrat, Platon, Arîsto, Farabî, Şahabettîn Suhreverdî, Muhyedî Arabî, Alî Herîrî, Fîrdewsî, Omer Hayam, Nîzamî û derheqê epey sewbîna aliman de wayîrê zanayîşê beno. Her ca de, alimanê namedaran ra perwerdeyî veyneno, înan ra dîploma xo gêno û Bazîd de, perwerdeyî dano. Mîyanê şarî de, wayîrê rexbetî yo. Şar, ey ra zaf hes kenno. Mîyanê şarê de, di cayê ey estî; ay yewin îlmê ey o, ay dîyîn zî mêmannerperwery (misafierperwery), cumêrdey û dîndareya ey a. Bi vate û manewîyatê xo, heme kesan ser o tesîr (bandor) kenno.

Wexto ke temelê Saraya Îshaq Paşayê fiynêno (1674) de ey kenno. No dem de begê Bazîdî, Mîr Mehemed o. Bado Bazîd de, Camîyê Bêgirî (Mûradîye) de melayey kerda. No dem de, Mîr Mehemedî rê katibey kerda. Bawerê û heskerdişê Mîr Mehemedî qezenc kerdo. Semedê merdişê Mîrî, xemgîn beno û na xemgîneya xo, bi yew şîirê ano zîwan. Bi nameyê Mîrî, serdarê Sînorê Îranî reyde peymanan îmze kenno.

Sîyasetî weş zanayê

Fîkr û sîyasetê Ehmedî Xanî, akerde yo û tesîrê rewşa atmosfera ay wextî ser o esto. No dem de, hetê fikrîyatî ra kurdî tepa mende yî. Labelê kurdî, wayîrê yew mîrasê fikrîyatî û edebîyatî yî. Semedê şertanê sosyo-ekonomîkê yê kurdan ra, kultur û edebîyatê kurdan, zaf rexbet nêdiyo. Tesîrê Fîkr û edebîyatê kurdan, yew sînoroteng de mendo. Xanî hina zaf, parolaya yewbîyayîş û tifaqa kurdan şuxulnaya û diqet anceno pêkewtişê kurdan ser. Nê

Ehmedê Xanî bi zanayîşê xo yê ey demî, kurdan ra pêşengteya heta ewro kerdo. Xanî gedeyan ra hes kerdo. Za mamosteyê Kurdîstanî yeno zanayîş. Mem û Zîna ey kurdan mîyan de hewna yeno qalî kerdene

Ehmedê Xanî kam o?

Ehmedê Xanî (1651-1707); sey Feqîyê Teyran û Melayê Cizîrî, yew şairêko tewr pîlê ma yê kurdan o.

Ahmedê Xanî, serra 1651'ê de amewo dinya. Nameyê pîyê ey, (jey) Şêx Elyas, nameyê bawkalê ey Eyaz o, nameyê bawkal bawkalê ey Rustem o. Xanî, peynameyê Ehmedê Xanî yo. Peynameyê xo, biyayîşê cay û eşîretan xo ra girewto.

Mîladî ra pey (M.P.) beyntarê seranê 1460-1465'ê de, eşîretanî Colemêrgî (Hekarîyan) ra Pinyaşîyan û yê Xanîyan anî Mîntiqaya Bazîdê de bi ca kenî. Eyro zî nameyê cayîyanê

Bazîdê (Dogubayazît) Pinyaşîyan (plansî) o. Eşîreta Xanîyan eşîretanê bînan ra hina pîl a. Cayê biyayîşê Ehmedê Xanî, Bazîd o. Goreyê ma, semedo ke ewta ra wo, esaranê xo de nêvano ke "Ez Bazîd ra ya." Pîyê ey, Şêx Elyasî, Qizildize de qadiyey kerda.

Kizildize; rayîrê kerwanê yê Îranê ser o ya. Sebâ finansmanê Saraya Îshaq Paşayî, kerwananê nê rayîr ra bac (harcî gumrukê) girîyayo. Eyro temelê Kizildize, bi şeklê xerabe de yo. Nameyê goristanê Kizildize, "Goristanê Xanî" yo. Dewanê der û dorê na dewe de, eşîra Pinyaşîyan hakim a.

şertan de, beganê kurdan, Xanî ra çiy famnêkerdo. Bi kilmî, no fikro modern pratîze nêbiyo û bînetîce mendo.

Helbestvan o

Xususîyetê Ehmedî Xanî yo tewr yewin, welatperwerîya ey a. Şarê xo ra hes kenno, bi qelame xo şarê xo rê xizmet kenno. O yew roşnîvîr o, çîya-çîya vinderîşê eşîran, ey ecz kenno. Goreyê ey, na yew meseleya bingeyîn a. Semedo ke kurdî zî sey heme şaranî azadan (serbestan) ê şerî, semedo ke kultur û zîwanê kurdan aver şêro, heyana ke destê ey ra yena xibitêno. Zano ke, Semedo ke nê

wesfê bêrî ca, medenîbiyayîşê meletî hewce kenno. Zano ke kurdî; mîletanê bînan ra cêr nîyî. Tena yewey û îdarekerdoxonê başan ra mehrûm mendî. No xusus de, bi şîiranê xo, hunermendan, zîwananê mîletanê cîranan reyde dekeweno musebaqa (pêşbazî). No war de, wazeno ke, cayê kurdan bido famkerdiş. Labelê Ehmedî Xanî, vera şaranê bînan, nijadperestey nêkeno. Tersê ey, o, mîyanê şaran de, seyyewbînanîyey (eşîtlîk) esas gêno. Kultur, tarîx û bawerîya şaranê bînan rê rêz beno. Tayê şîiranê xo de, bi her yew rêzê, yew zîwanê (kurdî, farîskî, tirkî, erebkî) sembolîze kenno.

Xanî mamosteyê kurdan yê herî pîl û serkewte yo

Ehmedê Xanî; hem yew pisporê perwerdeyî yo. Yewna het ra, yew zîwanzan o. Wextê xo de, zanîstîya felsefî, teolojî, edebîyatê rind hezmkarda û no xusus de, ruştê xo îspat kerdo. Xanî, kurdî het de, erebkî, farîskî û zîwanê Osmanîyan baş zano. Hetê xorîneya kultur û zanayîşê ra, merdim; adeta heyranê şîiranê ey maneno. Mem û Zîna xo de, her hedîse xorî, bi zîwanê herikbar û bi teferûat nuştî. Mem û Zîna Xanî, serra 1919ê de Îstebol de hameyo çapkerdiş. Seyda Hemzeyê ey rê yew nuştêyê dest pêkerdişê nuştî. 'Mem û Zîna', îfadekerdiş de bi wecîzî (ozdeyîş) ameyo nuştî.

Gedeyan zaf hes kerdê ke wa hemeyî biwanê

Warê fikrê de, Mûsay ra hetan Dawûdî, hetan Eflatûn û hetan şexsîyetanê bînan ra îstîfade kerdo. Xanî, no fikrê xo, bi çar zîwanan ano zîwan. Semedo ke hakimê nê zîwanan o, semedo ke fikr û zanayîşê xo, sey yew hunermendî kar ano, zanayîşê ey sîstematîze bîyo. Xanî, zîwanê şarê esas gêno, zaf weş kurdî qalî kenno û nuseno. Aye ra pratîk de zî zaf weş perwerdeyî dano gedan. Eserê xo yê "Nubahara Piçukan" de bi kurmanckî vano ke: "Ne ji boy rewecan, belkî ji boy piçuked kurmancan." Nê rêzanê ey de aseno ke, vera zumreyanê berzan, şarê xo het de cayê xo gêno. Semedo ke şar bêperwerdeyî û bêwayîr mendo, semedo ke gedey, ameyoxê xo ser o muqtedîr bî, ehemîyet dano zanayîşê gedanê şarê.

Esasê mezgê ey merdimahey o

Mewzûyê (mijara) îlahîyatê de, vatişê ey yê muhîmê estî. Her çiy ra ver, dîni ser o, wayîrê yew perwerdeyîya bi xorî o, wayîrê zanayîş û ufqê hera yo.

Heskerdiş, eşq, têkilîya mîyanê merdiman de tesavvûfê (îlmê îslamê) esas gêno. Qîymat dano merdiman, têkilîya merdiman, zanayîş û heskerdişê ser o sîstematîze kenno. Labelê îslamê ser o; şîroveyê ey yê çîyay û no xusus de, hetê şîroveyê felsefî ra munaqeseyan esas gêno. Qederê ser o, Mûtezîleciyan reyde dekeweno munaqeseyan.

Fikrê ey de, 'îman' bi giraney ca bigêro zî, tayînkêrîşê qederê cematê (halkerdişê meseleyanê cematê) de, wayîrê rexneyanê mantiqan û pêşniyanê yê çareserî yo.

Ewta de qederîyeyî, persayîş (sorgulama) ra verneno, îdarekerdoxî ke meseleyanê cematî çareser nêkenî, nê îdarekerdoxan û sîstemê eşîrtîyey sudar kenno. Xanî, wazeno ke, bi roşneya îlim, edebîyat, felsefe; mesleyanê cematê çareser biko. No het ra hewceyo ke fikrê Xanê, hetê felsefecîyanê îslamê ra bêro etudkerdiş.

Not: Mi no nuştêyê xo, Keyepelê Ehmedî Xanî de, yew nuştêyê tirkî ra açarnayo.

KURDÎ DERa Erxenîyî, raya sifteyine belgeyê asta lû 2'yine yê qursiyerê xo yê ziwane kurdî bi şaheya muzîkâ û govendî da wendoxanê xo

KURDÎ DER a Erxenîyî raya sifteyine belge da

Ehmedê BIRA - AMED

KURDÎ DERa Erxenîyî û TZPKurdî piya xebatanê xo yê ziwani her cayê ke kurdîy cuyenê de, serrên peynî de geş kerdîy û her ke şino alaqa ya ziwane kurdî sero zaf beno. Ziwane kurdî her ke şino herêm bi herêm geş û weş beno. Erxenîya qeza Amedî zî kewt geşeya ziwane kurdî mîyan û belgeyên serkewtişê qursa ziwani de belgeyên asta I û II yê kurdî day wendoxanê xo.

Raya sifteyon bi ke KURDÎ DER a Erxenîya Amedî belgeyên wendoxan da înan. Merasîmî de serekê BDPa Erxenîyî Mehmet Yergîn, Şaredar Fesîh Yalçin, Sereke ESPa Amedî Ramazan Karakaya, rayîrberanê KURDÎ DERî, zaf humarey de şar beşdar bîy.

Kefweşeya belgedayîşî de Koma Çanda Hilarî bi muzîka xo beşdarê şaheya belgedayîşî bî û rûyê heme wendoxan û beşdarvanan geş kerd.

Akerdişê şaheya merasîmî de, aktîvistê TZPKurdî Mehmet Taşke-

sen akardişî de ard ziwani ke, lazimo heme kes warêteya ziwane xo bikerê. Çimkî ziwani nasname û namus o.

Nuştox, lêkolîner mamoste Şehmûs Aslan ard ziwani ke lazimo kurdî bêro nuştîş. Meyro nuştis se yeno vîrakerdiş û gere ziwani bibo fermî bibo.

Hetê bînî de zî Serekê Şaxa KURDÎ DER a Erxenîyî Serwet Pala zî ard ziwani ke, tarîxî ra heta ney gamî rola dengbêjan ziwani sero zaf bîyo û ziwani resnayê roja ma.

Polîtîka ziwani dana vîrakerdiş
Aktîvistê TZPKurdî Mehmet Taşkesen ard ziwani ke lazimo heme kes ziwane xo qise bikerê ke vîni nêbo: "Ewro polîtîkayê dewletî yê asimilasyonî ziwane kurdî sero bandoreke neyînî keno. Demedê ke dijî ney polîtîkayî ma bivejyê lazimo ke ma wayirteya kurdî bikerê, bimûsê, bi wanê û bidê munayîş ke ziwani avara bişêro û polîtîkayên gemarine vero paya bişikyo bivindero."

Veng da beşdarvanan ke eger nuştîyê înan yê bi kurdî estê se wa biresnê înan ke, ziwani daha avara biberê.

Peyra Koma Çanda Hilarî bi muzîka xo ya weş reng da şaheya merasîma belgedayîşî. Bedarvanan govend ont û rengê şaheyî daha zî geş kerdîy.

Wa kurdî bêro nuştîş

Nuştox, lêkolîner û mamoste Şehmûs Aslan zî ard ziwani ke ziwane ke nêbo ziwane nuştîşî o ziwani avara nêşino: "Lazimo ke ma kurdîy bi ziwane xo bimûsê û biwanê û bidê mûsyayîş. Ziwane tarîxî de nêameyê nuştîşî, tarîxî de vîni bîyê. Çimkî nêbîyê malê şarê xo. Semedê ke ziwane ma yê weş û şîrîn vîni nêbo, ma mecbûrê ke kurdî bizanê, bidê zanayîş, binuşnê û bidê nuştîşî. Eger helbestanê xo, hêkayeyên xo, romanê xo û heme çîyê xo ma bi kurdî binuşê, ma zî do ziwane xo merdişî ra rizgar bikerê. Qabê ney zî lazimo ke, ma hemeyî destê xo bikerê binê kerayî."

Dengbêjan kurdî resna ewro

Herî peynî zî serekê KURDÎ DER a Erxenîyî Serwet Pala ard ziwani: "Tarîxa ziwane kurdî zaf muhîm o. Eger dengbêjan ra nêbîyay ziwane ma vîni bibi. Dengbêjan vatîşê xo yê şîni û weşeya şarî ziwani resnayê heta ewro."

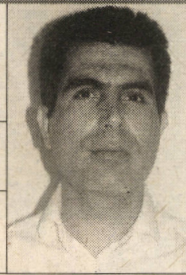
Palayî wina qedîna: "Lazimo ke ma bi kurdî qise bikerê. Ma otoasimilasyon mekerê. Heme qadên cuya-yîşê xo de, lazimo ke ma bi kurdî û bi kurdewarî bicuyê û wayirtey nasnameya xo yanê ziwane xo bivejê."

Têgeyrayîş

Zerweş Esnaw

Zerwesnaw@gmail.com

Perwerda ziwane makî

Ma kurdî ziwane xo senî bixelisnî, senî xurt bikerî, aver biberî û senî ziwane xo dewlemendî bikerî? Persê nê verpersan zaf asan o. Gere ziwane ma, ziwane perwerdeyî bibo, sewbîna çîy derdê ma ra çare nêyo, derman nêyo.

Gede, hayanê panc, şeş serrî keyeyê xo de ziwane xo bonder beno, dima wextê mektebî de şono mektebî ziwane xo weyre de aver beno. Gede, verdibistanî ra hayanê zanîngehe hewtê, heştê serrî mektebî wanenno. Ziwane xo reyde perwerdeyî vînenno, no gede wexto ke zanîngehe qedînenno emrê ey beno vîst û çer, vîst û panc û beno xort û delal û eşkeno ziwane xo reyde heme çîy bikar biyero. Heme çîy ziwane ey ser ro şoxulyeno, şino sînema, şano, cayê keyfan heme cayî ziwane ey ra xîzmet kenî. No ciwan zî semedo ke hayanê inka no ziwane ser ro perwerdeyî diyo şeno heme gureyan de ser bikewo. Eke kê yew gureyî de wazenî ser bikewî, verê verêkan kê gere weş xo îfade bikerî yanî kê gere derdê xo weş bivajî û kê nizdiyê vîst serrî ziwane xo de perwerdeyî bivîni xora kê xo weş îfade kenî. Ziwani, perwerdeyî ra bivîyro qet tepa nêmaneno.

Mektebî tena bi xo ziwani ra xîzmet nêkenê, zaf hacetî estî ke, ziwani rê xîzmet kenî; kultur, wêje, spor, şano, sînema û sb. Nê pêro zî ziwani rê xîzmet kenî. Dewlete vengî ra payşt nêdena şanoy û sînema rê. Zane ke nê wîrdî hunerî ziwani rê zaf xîzmet kenî, sek ziwani rê rih bidî, gan bidî. Gedeyê kurdî wexto ke, dest bideyê mektebî kenî, bonderbîyayîşê ziwane tirkîye de zaf zehmet vînenî, hayanê inka ziwane dayîka xo reyde pîl bîyî û inka zî dewlete vana ziwane min reyde perwede bivîni. Gedeyî dersan ra fam nêkenî, pole de qalî nêkenî no ziwane xeribî reyde nêşkenî xo îfade bikerî, hêşê înan mamoste çî vano nêgeno. Şîni keye mamoste çî odev dayo nêzanî. Semedo ke dersa xo nêzanî veng şîni mektep û keyeyî. Hayanê no ziwani bander benî a dinyaye vînenî. Yew mîyanê zûlmî de xerib yew ziwani reyde pîl benî. Feqîrî se bikerî destê înan ra çîy nêyeno, înan ra vatî şorî mekteb, ê zî ameybîyî mektebî ke çîy bander bibîyî, nezan nêbîyî, la bîyere vîne ke nê gedan rê zilmo xişn dewlete, înan ra kerdo.

Gege kê xeberan ra temaşe kenî vanî: "Nêzana kamder îmtîhanî de herama rojhilale serkewtişê îmtîhanî de tewr peynîyî de menda." Hem ti ver ra nêdena ke no şar ziwane xo reyde perwerdeyî bivîna, dima zî ti nêşermîyena, ti înan ra serkewtiş wazena. Xora ê, wexto ke dest bideyê mektebî kenî çend gamî ê bînan ra tepa yî. Gedeyo ke ziwane xo reyde perwerde bivîno heme çîyî ra verê bawerîya ey, yena ey ser. Zerrweşî ra şino mekteb û yeno keyeyî. Semedo ke xo weş îfade bikerê, hinî mekteb û mamosteyê xo ra zî hes bikerê.

Gêl keweno hetê bakûrê Amedî. Amedî ra 52 km dûrî yo. Rîyê erdê ey de, ko, neqebîy û newalîy zaf êy. Çemê Dîcleye rojhilatê Gêlî ra viyerena. Çemê Dîcleye ser ro bendawa Kênaya Qralî û Bendawa Dicle ameyê viraştîş. Heme cayê Gêlî biyo aw û bendawe. Gêl yeno

vateyê şarî. Herayîya erdê gêlî 450 km2 yo. Çar taxê mîyanê Gêlî est ê. 23 dewî û 24 mezreyî Gêlî ser ro yê. Bi goreyê îstatîstîkanê serra 2010'î nufûsê mîyanê Gêlî 5 hezar û 146, yê dewan 18 hezar û 093'êy. Pêro pîya nufûsê qezaye 23 hezar û 239 o.

Gelêya rengîn ze muzeya akerde ya

ZERWEŞ ESNAW

Zaf dewletê bi hêzî hameyê mîyanê Gêlî û hereme xo dest kerda bi serran mendê û di peynî de şîyê. Înan ra her yewine ziwananê xo ra nameyî Gêlî ya nayî. Nameyê ke heya nika Gêlî ya nîyayê û hameyê tespîtkerdiş nê yê. Gêl (kurdkî), Aşipalis (asûrkî), Welaraseko (Armenîkî), Encil-Enigelene (suryankî), Eagle-Artagigarta (romkî), Basîlo (bizanskî) û Egil (tirkî).

Şaristan heme cayê ey de estêy

Gêl cayê ko dîrokî yo. Wextê kerayan ra na heta, heya ewro merdiman ûta de ca girewto û cuyayê. Wextê kerayinan ra kemêr 10 hezar – 20 hezar serre keno ke merdimî ûta de cuyayê. Nawis, sarinc û şikeftî heya ewro mendê. Badê nê demê neolotîkê tariyî, merdim hereme de Hûrî-Mîtanîyan vî-neno. Hinî hetê zaf tarîxzanan, arkeologan ra yeno vatiş ke, Hûrî-Mîtanî şarêke Hînd-Ewropîyê û baw û kalanê Kurdan ê. Hûrî-Mîtanî şarê ne bicayî. Wextê estîbiyayîşê înan verê mîladî 4000-1200'an de yo.

Pey ra zî teberî ra hameyê û hereme kerda xo dest. Úrartû, Med, Pers, Îskendero pîl, Suryanî, Roma- Bîzans (69- 650), Ebasî (750-869), Selçûqî (1085- 1093), Tîmur(1394-1401), Aqqoyunî(1401-1507), Sefafî û Osmanî(1559 û hetanika.

Bi goreyê Şerefnameyî Eşîreta Mirdêsîyan Serra 1029' de hetê Helebe ra ameyê dizika Gêlî girewta. Pîr Bedî bi hetkarîya eşîreta Mirdêsîyan Dizika Gêlî gêno destê xo.

Pey ra sultanê Selçûqîyan erîşê dizika Gêlî keno û Pîr Bedîr remeno xo resneno dizika Farqîne.

Gêl bi şarîstaneya xo cayêke ze muzeya akerde yo. Ema çî heyf ke bêwayir menda. Lazimo ke tarîx û şarîstaneya ay weş bêrê şî-nasnayîş ke tûrîzma zere û teberî ra bêro akerdene

Ze muza akerde ya

Şopê dîrokî yê ke hereme de mendê a yew zî ê Asûrîyan a. Dizika ke înan viraşta hema zî payan ser ro ya. Na dizika cayêko zaf berzî de ser tehtêka yewparçe ra ameya viraştîş. Dor û verê aye newalê xorîn ê. Hetêka dizika ser çemê Dîcleye de ya. Dicle kewena rojhilatê aye. “Mîyanê dizika veng o. Çar rayîrê awe bi tunelan binê dizika ra şîne çemê Dîcleye. Dór û verê dizika bi kereyan 100 hebi sarincî est ê. Nê sarincî bi awa varanî debenê. Sarince ser ro wêneyê (resim) Qiralê Asûrîyanesto û bi nûştayê mîxî ameyo nûştîş. Hetê bakurê rojhilatê dizika, bendawa Dicle de goristanê qiral û pîlanê Asûrîyan est ê, la xerepyayê. Rojhilatê înan de tunelêke est a ke, dekewena mîyanê çemê Dîcleye. La çî heyf ke nika xetemîyaya. Vanê wexto ke Şahpûrê diyine dizika girewta nê gorên Asûrîyan xerepnayê.

Gêl de heme olî cuyayê

Di mîyanê newala kûre de di herema Dêrane de demê kerayan ra mende zaf nawisî est ê. Înan ra vanê nawisê Dêrane. Wexto ke bendawe amî viraştîş, înan ra tay kewtî binê awe û tay zî awe ra cor mendî. Hîrê hemamê tarîxî Gêlî de est ê. Yew herema Dêran, yew taxa tekeye, ya bînê zî dizika keyene de ya. Heremê ke te de sarincî est ê, nê yê; Çermûg, Erxenî, Pîran, Hêni, Licê, Pasûr, Hezro û Farqîne.

Gêlî de di hênîyê tarîxî bi kumbet est ê. Nameyê yewî Hênîyê Cenîyan û

yê bînî zî Hênîyê Camêrdan o. Nameyê her di hênîyan zî orjînal bi zarawaya kîrmanckî yo. Kes nêzanonê her di hênîyî key ameyê viraştîş. Hênîyê Cenîyan ra tena cinîyî awe benê keyeyî. Fîraq, palas, cil, kilîm û xalîyanê xo, ver de şîwenî.

Hênî hîrê beşî yo û hewzêka şenike averê hênîyî de est a, ke cinîyî aye de cil û fîraq û hacetanê xo te de şuwênê. Hênîyê camerdan nika xerepyaye yo. Kemberê ey kemendê geometrik î. Bi kerayanê zerd ê gewran vîrazayê.

Ware nebîyan o

Gêlî de gorrê Hz Elyasa û gorê Zulkîf Pêxemberî est ê. Gorê Nebî Harûnê Asafî (çew nêzano pêxember bîyo yan zî ney, la wîna hameyo qebûlkerdiş), Nebî Hallak (di destpêkê Gêlî mîyanê yew goristanî de yo), Zenûn, Danyal, lajê datê Elyesî Hûrmuz, warzayê Nebî Harûn û Ruyem û çend hebê bînî est ê. Nê semedî ra, Gêlî ra vanê warê pêxemberan. Hz. Elyesa qaydeyo ke yeno vatiş Îsraîlan rê pêxember hameyo erşawitiş. Şarî bi pexemberîya ey bawerîya xo nêarda û Îsraîlî bi ey amey xezêbe. Tay cigêrayoxî vanê, gorrê Hz. Elyesayî Samîre de ya û tay zî vanê Rihaye de wa. Eyûb Nebî de ya.

Semedo ke Îsraîlîyan vateyê ey nêkerdo, Homayî zilm û zorîya Asûrîyan arda înan ser de. Hz. Zulkîf lacê datê Hz. Elyesayî yo û pîya hameyê hereme. Qaydeyêko yeno zanayîş ziyara Hz. Zulkîfî koyê Erxenîyî de yo. Badê Hz. Elyesayî, Hz. Zulkîf cayê ey gîyeno.

Gêlî de camîya Tacîyan a tarîxî est a. Pîr Bedîrî serra 1040'î de na camîye awan kerda. Pîr Bedîr mîrê Gêlî bîyo. Na camîye kewena başûrê dizika Gêlî û nika xerepnaye ya. Didizika Gêlî de kilîseyêke est o ke, ci ra vanê Kilîseyê Şikefte. Ser dêsê kilîseyî de sembole cîya cîyay est ê. Semedê mezhebê xirîstîyanan kilîseyêko mozayîk o û heme mezheban xo mîyan de hewêneno. Yeno vatiş ke şagirdê Îsayî Aday seserra yewine de hameyo na hereme û mîyanê şarê hereme de bawerîya xirîstîyanîye vila kerda.

Gêlî de kilîseyê diyine yê Suryanîyan est o. No kilîse di seserra hîrêyine de hameyo viraştîş. Kilîseyî hete de gorê panc ezîzan est ê. Di mîyanê dizika de bi mîmarîyeka akustîkî awan bîyo. Gêl wextê Asûrîyan de bîyo heremêka xirîstîyanî.

